

اهمیت کلیسم در تغذیه مرغان

مترجم: غلامرضا دیرمینا- کمیته امور دام و آبزیان جهاد استان کرمان

بیشتری دارد لذا برای هر بره ۲۰ کیلو وزن یک قرص و بیش از ۲۰ کیلو وزن دو قرص توصیه می‌گردد. داروی دیگری که روی کرم نوازی بره‌ها موثر می‌باشد بنام نیکلوزاماید است که قرص‌های ۸۳۰ میلی‌گرمی بوده و به ازاء هر ۱۰ کیلو وزن یک قرص استفاده می‌شود. ضمناً این دارو روی کرمهای پهن و نوازی سگ‌ها نیز موثر بوده و به ازاء ۱۰ کیلو وزن سگ‌ها ۱/۵ قرص در هر شش ماه تجویز می‌شود. اما این دارو روی کرم نوازی ۳ بندی ۳ میلی‌متری که بنام اکینوکوکوس سگ معروف است اثری ندارد. تخم این انگل همراه با فضولات سگ‌ها دفع شده و در مراتع و جویبارها منتشر گردیده و توسط انسان همراه سبزیجات خورده می‌شود بعد از مدتی کیست‌های آبکی در مغز، ریه، کبد، قلب، ضحال، و مغز استخوان در افراد آلوده شده تولید می‌شود. همچنین با خورده شدن تخم این انگل توسط دامهای نشخوارکننده مثل گاو و گوسفند و بز، این کیست‌های آبکی در کبد و ریه و سایر اندام آنها نیز تشکیل خواهد شد. در درون این کیست‌ها نوزادهای کرم وجود دارد. رها کردن امعاء و احشاء و کبد و ریه گوسفند و بز و گاو آلوده به این کیست‌ها و خورده شدن آنها توسط سگ‌ها سیر و چرخش این بیماری همچنان ادامه خواهد یافت. لذا برای مقابله با این بیماری بایستی با از بین بردن فضولات سگ‌ها و جلوگیری از خورده شدن امعاء و احشاء آلوده گوسفند و بز و گاو توسط سگ‌ها وارد عمل شد. برای درمان سگ‌ها، هر شش ماه یکبار از قرص درونسیت (پرازی کوانتل) به ازاء ۱۰ کیلو وزن یک قرص ۵۰ میلی‌گرمی استفاده می‌شود. این دارو نه تنها موجب از بین بردن این نوع کرم در سگ خواهد شد بلکه سایر کرمهای سگ را هم از بین خواهد برد. درواقع میزان اصلی این کرمها سگ و گربه و روباه و شغال و کفتار است و میزبان واسطه آن انسان و گاو و گوسفند و بز می‌باشد.

بیماری کیست هید اتیک به ویژه در انسان بسیار خطرناک بوده و میبایستی با صرف هزینه گزاف عمل جراحی شده و کیست همراه مقداری از بافت ریه، کبد و قبل و یا مغز استخوان که حاوی مایع و نوزاد کرم است خارج گردد. و چه بسا که اعمال جراحی هم اغلب با موفقیت توأم نبوده و با پاره شدن این کیست‌ها و ریختن نوزادهای درون کیست روی سایر اندامهای بدن انسان و دام، کیست‌های دیگری تشکیل شود بطوریکه تا ۱۰ کیست در کبد و یاریه گوسفند و بز و انسان مشاهده شده است لذا دامداران عزیز به مقابله با این بیماری که در فوق اشاره شد بایستی همت بگمارند که خود و خانواده در معرض خطر نباشند.

تخم یک نوع کرم نوازی بندبند بطول ۴-۵ متر که در روده سگ زندگی می‌کند بوسیله فضولات سگ دفع شده و اغلب توسط گوسفند و بز خورده شده و در بدن آنها کیستی تشکیل می‌شود. این کیست در مغز گوسفند قرار گرفته و گوسفند به دور خود می‌چرخد. در اینحالت بیماری درمانی ندارد و تنها می‌توان از طریق از بین بردن فضولات سگ‌های آلوده و درمان سگ‌ها با قرص هر شش ماه یکبار اقدام به پیشگیری نمود. ☆

۳- از طرف دیگر مصرف بیش از حد کلیسم موجب بروز اثرات زیان باری می‌گردد. گزارش شده که افزایش میزان کلیسم در غذای مرغ موجب کاهش مصرف غذا، اختلال در راندمان باروری و آسیب کلیوی می‌گردد.

۴- استفاده مرغ از کلیسم و قابلیت جذب آن تحت تأثیر عوامل زیادی از جمله سن پرنده، میزان تولید و سایر مواد مغذی غذا قرار می‌گیرد.

۵- وجود ارتباط پیچیده بین کلیسم و مصرف غذاهای ترکیب شده برای مرغان تخمگذار که محتوی ۲/۷ تا ۳/۵ درصد کلیسم می‌باشند. اگر خوراک مصرفی کمتر از این مقدار کلیسم داشته باشد، مرغ خوراک بیشتری خواهد خورد تا احتیاج بدنش را به کلیسم بدینوسیله جبران کند.

کلیسم مهمترین ماده معدنی است که در اعمال گوناگون مرغ دخالت دارد. کمبود هیچ ماده مغذی دیگری نمی‌تواند مثل کلیسم با این سرعت در باروری مرغان تخمگذار تأثیر منفی داشته باشد. این موضوع بدلائل زیر مورد تأیید است:

- ۱- مقدار پیشنهاد شده نیاز مرغ به کلیسم طی ۲۰ سال اخیر همواره در حال تغییر بوده است. در سالهای ۱۹۷۷-۱۹۶۰ مقدار پیشنهادی به ترتیب ۲/۲۵ و ۳/۵ درصد بود. (NRC 1977). این افزایش مقدار به احتمال قوی به جهت انتخاب ژنتیکی برای افزایش بازده تخم مرغ، کیفیت پوسته تخم مرغ و حداکثر بهره‌گیری مرغ از غذا بوده است.
- ۲- برای تشکیل پوسته تخم مرغ، تأمین روزانه کلیسم توسط غذا اهمیت دارد.

جدول ۱- راندمان مرغان تخمگذار با ۳/۳ درصد کلیسم جیره‌ای بدون پودر پوسته اضافی تخم مرغ و ۱/۱ درصد کلیسم جیره با پودر پوسته اضافی تخم مرغ

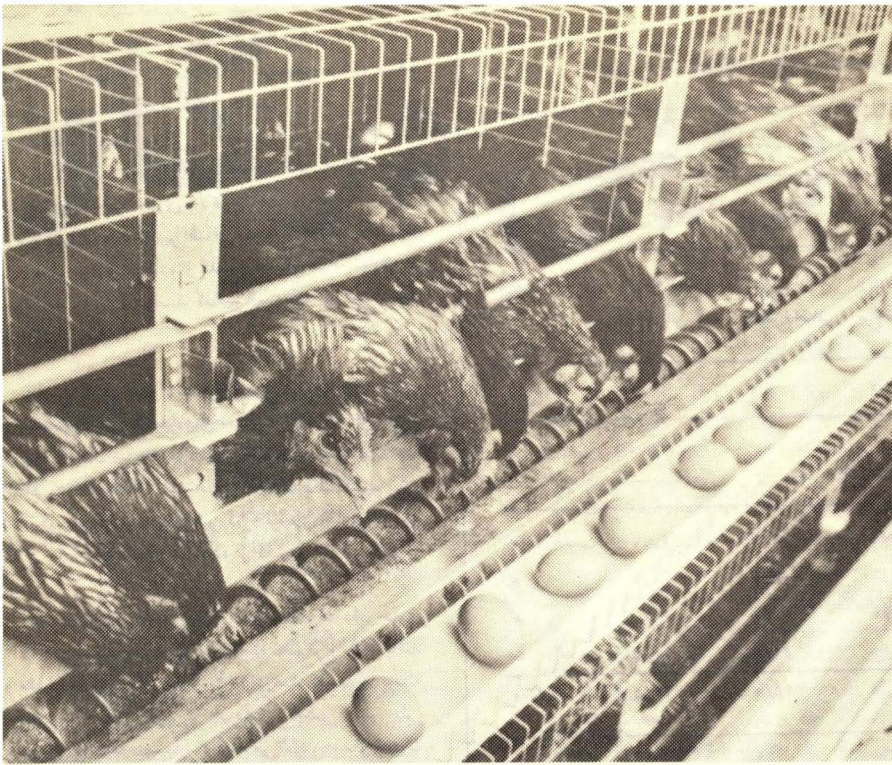
پوسته تخم مرغ اضافی	۳/۳ درصد کلیسم در غذا بدون تخم مرغ اضافی	۱/۱ درصد کلیسم غذایی با پوسته تخم مرغ اضافی
۷۷/۰a	۷۵/۵a	۱- درصد تولید تخم مرغ
۹۸/۸a	۹۴/۹b	۲- خوراک مصرف شده توسط مرغ (گرم/ پرنده / روز)
۹۸/۸a	۹۹/۷a	الف- بدون پوسته تخم مرغ
-	۴/۸	ب- با پوسته تخم مرغ
۵۰/۲a	۵۰/۵a	۳- مصرف پوسته تخم مرغ اضافی به گرم
۰/۳۳۵a	۰/۳۲۸a	۴- وزن تخم مرغ به گرم
		۵- ضخامت پوسته تخم به میلی متر

Feso4.7H2o گرم ۲۰ ، Cuso4.5H2o گرم ۱/۵ ، Zno گرم ۰/۱۵ ، KI گرم ۱۵ ، Mnco3 گرم ۲۵ ، Rovibeen گرم ۲۵ ، Grovilon گرم ۱۰ و Hiblend بود. با هر جیره، سه گروه دارای ۱۹ مرغ تخمگذار لگهورن سفید بمدت ۲×۲۸ روز تغذیه شدند. مقادیر مشخص شده با حروف مختلف (a,b) با تست t در سطح ۰/۰۵ < P اختلاف معنی داری با هم دارند.

هر دو نوع جیره دارای ۱۰ درصد پودر ماهی، ۵ درصد کنجاله بادام زمینی، ۵ درصد کنجاله آفتابگردان، ۴ درصد کنجاله پنبه، ۵ درصد سیوس گندم، ۲۰ درصد Jowar ، ۲۰ درصد Bajra ، ۲۳ درصد ذرت، ۱/۲ دی کلیسم فسفات و ۰/۸ درصد مکمل بود. بعلاوه جیره حاوی ۳/۳ درصد کلیسم دارای ۶ درصد پودر پوسته تخم مرغ بود. مکمل برای هر ۱۰۰ کیلو خوراک مشتمل بر: ۷ گرم

تخمگذار

منبع: Poultry International, July 1988

تجربیات آزمایشگاهی در این مورد نشان میدهد که مرغان تخمگذار اشتهای زیادی به مصرف مواد کلسیمی دارند. وقتی مقدار کلسیم در جیره غذایی طیور کمتر از حد مطلوب باشد، تدارک کلسیم اضافی در دانخوریهای جداگانه منجر به مصرف کافی کلسیم و کاهش مصرف دام می‌گردد. (جدول ۱)

براساس نتایج جدول شماره ۱، سه نوع رژیم غذایی تنظیم گردید، بنحوی که حاوی ۱/۲، ۳/۶ و ۴/۸ درصد کلسیم باشند. هر یک از این غذاها با یا بدون پوسته تخم مرغ خرد شده بطور مجزا به سه دسته از پرندگان که هر دسته شامل یازده پرنده بود خوراند شد. غذا و آب نیز بطور آزاد در اختیار آنها قرار داشت. این آزمایش در چهار نوبت و هر نوبت ۲۸ روز ادامه داشت.

جدول ۳: تأثیر میزان کلسیم جیره بر میزان مصرف غذا در مرغان لگهورن سفید

مقدار کلسیم موجود در خوراک

مدت	%۱/۲			%۳/۶			%۴/۸		
	با پوسته تخم مرغ اضافی	بدون پوسته تخم مرغ اضافی	بدون پوسته	با پوسته تخم مرغ اضافی	بدون پوسته تخم مرغ اضافی	بدون پوسته	با پوسته تخم مرغ اضافی	بدون پوسته تخم مرغ اضافی	بدون پوسته
مقدار خوراک مصرف شده توسط مرغ برحسب گرم / پرنده / روز	۱۰۲	۱۰۶	۱۰۳	۱۰۳	۱۰۷	۱۰۸	۱۰۷	۱۰۳	۱۰۳
I	۱۰۲	۱۰۶	۱۰۳	۱۰۳	۱۰۷	۱۰۸	۱۰۷	۱۰۳	۱۰۳
II	۱۱۱	۱۱۶	۱۰۷	۱۱۲	۱۱۰	۱۱۲	۱۱۰	۱۱۲	۱۱۲
III	۱۰۹	۱۱۱	۱۰۷	۱۰۸	۱۰۹	۱۰۸	۱۰۹	۱۰۶	۱۰۶
IV	۹۶	۱۰۳	۱۰۳	۹۹	۱۰۲	۱۰۲	۱۰۲	۱۰۲	۱۰۲
میانگین	۱۰۵	۱۰۹	۱۰۵	۱۰۹	۱۰۷	۱۰۹	۱۰۷	۱۰۶	۱۰۶

مصرف کلسیم برحسب گرم / پرنده / روز

I	۶/۵	۳/۰	۲/۵
II	۵/۵	۲/۴	۰/۶
III	۵/۴	۱/۲	۱/۴
IV	۵/۱	۱/۸	۱/۱
میانگین	۵/۶	۲/۱	۱/۴

جدول ۲: ترکیب غذاهای کلسیم در آنها متفاوت است

اجزاء متشکله	مقدار کلسیم		
	%۱/۲	%۳/۶	%۴/۸
ذرت	۴۰	۴۰	۴۰
Bajra	۱۰	۱۰	۱۰
کنجاله بادام زمینی	۱۷	۱۷	۱۷
سیوس برنج	۱۴	۱۴	۱۴
پودر ماهی	۸	۸	۸
پوسته تخم مرغ	۱۰	۷	۱
دی کلسیم فسفات	۱	۱	۱
خاکاره	-	۳	۹
ویتامینها	+	+	+
مواد معدنی کم نیاز*	+	+	+

* مواد معدنی کم نیاز به ازاء هر ۱۰۰ کیلوگرم غذا به مقادیر زیر استفاده شد:
 ۲۵ گرم $MnSO_4$ ، ۰/۱۶۹ گرم KI ۷/۵ ، ۰/۷۸ گرم $FeSO_4 \cdot 7H_2O$ ، ۰/۷۸ گرم $CuSO_4 \cdot 5H_2O$ ، ۱۰ گرم ZnO

